

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

6. Quid sit spatium imaginatum, in ordine ad quod explicatur essentia
præsentia localis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

SECTIO VI.

Quid sit spatium imaginarium, in ordine ad quod explicatur essentia præsentie localis.

145.
*Quid sit re-
spicere spatium
imaginariu.*

Diximus, & dicimus sæpe, *vbi* seu præsentiam localem per suam essentiam respicere non quidem spatium reale, seu corpus extrinsecum circumdans, sed spatium imaginarium immobile, cui facit præsentem rem vbiatam. Oportet, antequam ulterius progrediamur, explicare, quid significetur per hunc modum loquendi; aut quid sit hoc spatium imaginarium, quod respicitur ab *vbi*.

*Idud spatium
vere est pu-
rum nihil.*

Ratio dubitandi est, quia istud spatium propterea distinguitur ab omni corpore extrinseco, non potest esse aliquid reale (quidquid somniauerint antiqui Philosophi,) neque enim est corpus, neque spiritus, neque substantia, neque accidens, imo neque productum, aut creatum à Deo: nam ante omnem mundi creationem erat illud spatium vacuum, cui modo præsens est mundus; ergo verè hoc spatium est purum nihil; ergo essentia *vbi* realis non sumitur in ordine ad tale spatium; accidens enim eale, quod ale est *vbi*, non potest respicere, & referri per suam essentiam ad purum nihil.

*Dices esse ens
rationis.*

Dices, spatium illud, licet non sit ens reale, esse tamen ens rationis: quare potest terminare aliquem respectum realem, sicut chymæra, licet habeat entitatem fictam, terminat tamen respectum realem illius cognitionis, per quam cognoscitur. Sed contra; quia licet ens rationis terminet actum cognitionis per entitatem fictam, quam habet, hoc tamen non habet, donec saltem fingatur per mentem: at vero spatium imaginarium ante omnem mentis operationem est terminus illius respectus, quem habet *vbi*; ergo antequam sit ens rationis, terminat illum respectum; ergo impossibilis est talis respectus ad spatium imaginarium.

146.
*In contrarium
est commune
modus lo-
quendi.*

In contrarium tamen est communis modus loquendi, quo significamus, aliquid esse spatium commune, in quo recipiuntur omnia entia realia, quæ à Deo creantur; ratione cuius dicimus, hoc *vbi* ex sua natura habere, quod ponat Petrum hic, seu in hoc spatio: dicimus item, corpus, & animam esse in eodem spatio, & omnes partes integrantes Christi Domini in Eucharistia correspondere eidem spatio, & alia huiusmodi: in quibus omnibus supponitur, dari aliquid spatium, cui eidem respondeant corpus, & anima, & quod distinguatur ab alio spatio, in quod est alius homo; ergo non sunt neganda hæc spatia.

147.
*Explicatur
quid per hunc
dicendi mo-
dum intelligi
debeat.*

Omissis variis solutionibus Recentiorum, quæ rem magis intrincant, quam extrincant, breuiter dicendum est, re ipsa hoc spatium esse omnino nihil, ut bene probat argumentum; neque à parte rei dari, nisi hanc præsentiam localem, & illam, quæ sunt duæ entitates positivæ, & absolutæ. Caterum hoc *vbi* A, v. g. per suam entitatem tale est, ut fundet relationem distantie duorum palmorum ab *vbi* B, hoc est, fundet relationem maioris distantie, quam ab aliis viginti præsentibus, à quibus minus, & minus distat, & relationem etiam minoris distantie, quam ab aliis præsentibus, à quibus magis, & magis distabit. Itaque quando dicimus, hoc *vbi* respicere tale spatium, nolumus explicare aliquem ordinem, quem tale *vbi* dicat verè ad illud spatium: spatium enim nihil est quod possit terminare vllum respectum; sed significamus, tale *vbi* fundare talem ordinem distantie ab alio tali *vbi*. Item, quando dicimus, hoc *vbi* dare Petro, quod sit hic, per *ly hic*, nolumus significare aliquid spatium, cui Petrus sit præsens

per tale *vbi*, sed solum Petrum habere tale *vbi*, per quod tantum, vel tantum distet ab aliis præsentibus. Ac denique, quando dicimus, duos Angelos esse simul in eodem loco, seu vnum esse, *vbi* est alius; nolumus significare aliquid commune, quod capiat vtrumque, sed solum dicimus, vtrumque *vbi* fundare similes omnino relationes distantie, vel propinquitatis cum aliis præsentibus, & fundare etiam relationes indistantie ad inuicem.

Quia tamen assuefacta est mens nostra concipere spatium reale, in quo corpora recipiantur, inde est, quod explicare soleamus nostros conceptus per ordinem ad spatium illud imaginarium, ac si esset vacuitas quædam magna, quæ repletur rebus locatis per diuersas præsentias, & in hac vacuitate consideramus latitudinem, longitudinem, & profunditatem, consideramus etiam puncta quædam imaginaria fixa, quæ appellamus centrum imaginarium; in ordine ad quod fumimus distantiam, vel indistantiam rerum; quod nihil aliud est, quam concipere aliquid *vbi* possibile, in ordine ad quod reliquæ præsentie habent talem, vel talem relationem distantie, vel propinquitatis; & quia aliæ sunt præsentie possibiles, à quibus magis distat meum *vbi*, quam à reliquis præsentibus, quæ de facto dantur, consideramus ultra cælum empyreum spatia quædam imaginaria latissima, quæ nihil aliud sunt, quam præsentie possibiles infinitæ syncategorematicæ, à quibus magis, & magis posset distare mea præsentia.

Dixi tamen, hoc *vbi* A, per suam entitatem fundare solum relationem talis, vel talis distantie ad aliud *vbi* B, quia reuera hoc *vbi* A, per suam entitatem non habet respectum formalem, sed solum fundamentalem ad illud aliud *vbi* B; nam licet *vbi* B, non esset possibile, existere posse, hoc *vbi* A, cum tota sua entitate: fundat tamen prædictam relationem distantie ad *vbi* B, quia si illud *vbi* B, ponatur, eo ipso ista duo *vbi* per suas entitates dicentur taliter inter se distare: sicut licet albedo per suam entitatem non respiciat nigredinem, fundat tamen per suam entitatem relationem dissimilitudinis cum nigredine: hoc est, habet talem entitatem, ut eo ipso, quod existat nigredo, dicatur albedo dissimilis illi magis, quam rubori, vel alij colori.

Hoc supposito, nunc facile intelliges, quæ sint spatia imaginaria extra cælum empyreum: nihil enim aliud sunt, quam vbiaciones possibiles in infinitum syncategorematicæ magis, & magis distantes à nostro spatio: illa tamen appellantur frequenter spatia imaginaria ad distinctionem nostri spatij; quod, quia repletum est corporibus, dici solet spatium reale: caterum, ut supra visum est, etiam in nostro spatio possumus intelligere spatium imaginarium, propterea distinctum à corporibus, quæ in ipso sunt.

Contra hunc modum explicandi spatium imaginarium obijciunt nobis aliqui Theologi recentiores: primo, quia ipsamet vbiatio possibilis concipitur à nobis, ut constituens rem in aliquo spatio extrinseco; igitur ipsamet vbiatio non est spatium; non enim est terminus sui ipsius. Secundo, quia vnam vbiacionem possibilem distinguimus ab alia per ordinem ad diuersam partem spatij extrinseci: igitur ipsamet vbiatio non est prima mensura huius distinctionis, & consequenter neque spatium imaginarium. Tertio denique, quia plures vbiaciones possibiles concipimus in ordine ad idem spatium imaginarium, & dicimus, per illas constitui res in eodem spatio; ergo vbiaciones

Inferitur ex dictis, qualis sit presentia corporis Christi in Eucharistia.

vbicationes ipsæ non sunt spatium imaginarium. Facendum ergo est, spatium illud esse aliquod fictum ab intellectu, in ordine ad quod explicamus & concipimus vbicationes reales.

152. Ego quidem fateor, posse, & solere aliquando confugi ab intellectu tale spatium positum, sed non credo, semper; imo neque communiter concipi à nobis vbicationes reales cum ordine ad tale spatium fictum: nam si hoc esset, illæ propositiones, quibus communiter utimur, essent falsæ in rigore sermonis. Dicere enim, quod vbicatio constituit me realiter in spatio ficto, vel quod hæc vbicatio distinguitur ab illa per ordinem, quem habet ad diuersum spatium fictum, vel denique quod mea vbicatio hodierna habet ordinem ad idem spatium fictum, ad quod habebat ordinem vbicatio hesternæ; & alix similes propositiones non sunt magis veræ in rigore, quam si dicas vbicationem realem dicere ordinem ad chimæram, vel constituit me realiter in chimæra: imo neque conciperemus veras vbicationes reales, quando illas conciperemus cum ordine transcendentali, & essentiali ad spatium fictum; nam sicut talis ordo est impossibilis, sic est impossibilis vbicatio habens per suam essentiam talem ordinem transcendentelem.

153. Ad argumenta ergo illa responderetur ex dictis, per illas propositiones non intendi à nobis explicari ordinem ad spatium fictum, sed nomine spatij imaginarij intelligi talem, vel talem classem vbicationum possibilem; nam sicut quando dicimus, colorem album, v. g. per suam entitatem pertinere ad talem gradum perfectionis intra genus coloris, atque ideo hanc albedinem, & illam pertinere ad eundem gradum perfectionis; non significamus aliquem gradum fictum perfectionis, ad quem referamus illos colores, sed certam classem realem colorum possibilem diuersam à classibus aliorum omnium colorum, ad quam classem dicimus pertinere hos duos colores: sic etiam quando dicimus, hanc vbicationem constituit me in tali spatio; significamus hanc vbicationem pertinere ad talem classem vbicationum possibilem diuersam à classibus aliarum omnium, & ideo dicimus, hanc vbicationem distingui ab illa per hoc spatium; hoc est, quia est talis, nimirum pertinens ad talem classem vbicationum; & denique in eodem sensu dicimus, hanc vbicationem & illam esse in eodem spatio, hoc est, in eadem classe vbicationum possibilem.

Quia tamen non habemus nomina ad significantiam differentiam propriam huius classis, quam volumus denotare; hinc est, quod recurrimus ad aliquam vbicationem magis notam, per quam significamus classem vbicationum possibilem, de qua loquimur. Cum enim auditores cognoscant iam vbicationem huius cathedræ, dico, Petrum heri fuisse in hoc eodem spatio, in quo ego sum, hoc est habuisse vbicationem eiusdem classis, & similem huic vbicationi, quam ego habeo, & in eodem sensu dicimus, hanc vbicationem per suam essentiam respicere hoc spatium, id est, pertinere per suam essentiam ad eandem, vel ad proximam classem vbicationum horum corporum circumstantium, quæ videmus, & in ordine ad quorum vbicationes nobis notas, explicamus differentiam propriam alterius vbicationis, de qua loquimur; quæ omnia possumus significare absque vilo ente rationis, vel fictione, quæ potius impediret, quam iuuaret ad cogitationem veræ, & realis vbicationis.

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

EX dictis inferitur primo, præsentiam Christi in Eucharistia esse accidens quoddam vbicationis intrinsecum, & non solum denominationem extrinsecam prouenientem à speciebus; quia in qualibet re creata hoc, quod est esse hic, vel illic, est vbicatio intrinseca, sine qua non potest intelligi, nec explicari hic nouus effectus formalis existendi hic, vel illic: quare cum Christus habeat verè esse hic, debet hoc habere per formam sibi intrinsecam, à qua possit tribui ille effectus formalis; vt latius probatum est supra.

Inferitur secundo, hanc præsentiam, seu vbicationem Christi, non esse aliquam relationem realem ad locum realem extrinsecum, neque ad species Sacramentales, sed accidens quoddam absolutum, quod concipimus in ordine ad spatium imaginarium fixum; quare etiam si auferrentur species, & omnis locus realis extrinsecus, posset diuinitus perseverare corpus Christi præfens ibi in eodem spatio per eandem numero vbicationem, & præsentiam intrinsecam, quam antea habebat. Hæc est contra Valsquez supra disputat. 190. cap. 4. qui docet, istam vbicationem Christi esse ordinem intrinsecum ad ipsas species, & non ad spatium imaginarium; quare ablatis speciebus, eo ipso auferretur ista præsentia Christi. Hoc tamen falsum esse, constat ex dictis: quia Christus non solum habet esse sub speciebus, sed etiam habet esse hic vel illic in ordine ad hoc spatium imaginarium, sicut ipsæ species; ergo sicut ipsæ species, eo quod sint hic, habent vbicationem in ordine ad hoc spatium, sic etiam Christus eandem rationem debet illam habere.

Inferitur tertio consequenter ad prædicta, hanc Christi vbicationem variari intrinsece, quotiescumque Eucharistia mouetur localiter. Hæc etiam est contra Valsq. ubi supra, qui consequenter docet, quamdiu manet Christus sub speciebus, retinere semper eandem numero præsentiam; quia scilicet illa præsentia non erat ad spatium, sed ad species. Cæterum nostra illatio probatur, quia quando mouentur species, accipit Christus de nouo hoc quod est esse hic, vel illic, ubi antea non erat: & vere mouetur, licet secundario, & per accidens ad motum specierum; ergo debet habere nouam formam, à qua proveniat illi hæc noua denominatio. Dices, Christum moueri denominatiue à motu specierum, non à motu in ipso recepto. Sed contra, quia repugnat, aliquid moueri, & non intrinsece: moueri enim est aliter intrinsece se habere. Deinde possent moueri species, sine eo, quod Christus dicatur moueri: ergo motus specierum solus non denominat Christum moueri, sed aliquid aliud in ipso receptum. Antecedens constat, si hostia giraretur motu circulari intra idem spatium; tunc enim Christus non moueretur, cum non acquireret, nec perderet spatium de nouo, & tamen species mouerentur; ergo hoc quod est moueri Christum, non est præcisè, moueri species, sed alius motus intrinsecus ipsi Christo, per quem ponitur Christus de nouo in hoc spatio; ita vt annihilatis speciebus, si conseruaretur Christus ibi, maneret distans ab aliis corporibus sicut antea, & cum eadem approximatione respectu altaris, &c.

Inferitur quarto, & consequenter hanc Christi præsentiam non esse simplicem, & indiuisibilem: nam in primis distincta vbicatio partialis competit animæ;

154.

Inferitur primo ex dictis præsentiam Christi in Eucharistia esse accidens intrinsecum.

155.

Inferitur secundo non esse accidens respectuum, sed absolutum.

156.

Inferitur tertio hanc præsentiam variari intrinsece quoties species mouentur. Probatur.

Instabile.

Respondetur nihil posse moueri nisi motu intrinseco.

157.

Inferitur quarto hanc præsentiam non esse simplicem, & indiuisibilem: nam in primis distincta vbicatio partialis competit animæ;

Y 3